

számát, amely tele van humoros és elszomorító csodabogarakkal. Pedig a nyelvművelésnek legfontosabb feladata nem a nyelv lexikális ellenőrzése volna — hiszen a tájnyelvi, jassz-körből való, tudós, vagy nemzetközi szavak csak gazdagítják, színesítik magyarságunkat — hanem az értelmes írás és a magyaros mondataalkotás megtanítása...

Az *Ethnographia* 15. lapján olvassuk a következő mondatot: „Egy róm. kath. papot a z 1000 év körül kék ruhában ábrázol Hottenroth“. Az 1936. év körül nem szabad ilyen németesen írni a „magyarosan“ bajnokainak. Notabene: ez a Hottenroth nem az 1000 év körül ábrázolt, hanem 1891-ben adta ki népruházati munkáját! — A 19. lapon gondolkozási hiba van ebben mondatban: „Ezek a beszédes mozdulatok idővel bizonyos cselekvések, varázsló szokások állandó kísérőivé válnak, mert a megszokás miatt szükségesnek kezdik tartani őket, így varázsló mozdulatokká bővülnek“. Nyilván nem a mozdulatok bővülnek (hiszen inkább stilizálódnak), hanem értelmük lesz jelentősebb. — Heller Bernát írja (24. l.): „Ez világosan céloz mondára, egy szoroselzáró kapuról, mellyel Nagy Sándor ártalmatlanná teszi: féktelen vad népet“. Ez bizony kaftános egy mondat. Hol marad a jószívű szerkesztő piros ceruzája, akarom mondani ironja (mert a 'ceruza' — bármilyen szép és kedves, gyermekkori szó a csúf és tancélos 'írón' mellett — latin, sőt görög behozatal)? A 31. lapon kezdődik aztán egy zavaros elmélkedés „A népbabonák lélektana“ címmel és terjengőzik — minden jegyzet és pontosabb forrásmegjelölés nélkül — egészen a 42. lapig. Ez a tudományosság igényével föllépő dolgozat csupa rébuszokat ad föl az olvasónak, aki nem érti pl., hogy minő logikán alapulnak az ilyen bátor megállapítások, mint: „Érdekes, hogy a népi babonában a kilenc szerencsétlen szám. Ez azt bizonyítja, hogy más eredete van és nincs kapcsolata a kívülről jövő hittel, hanem saját lelkivilágából ered“. (32. l.) Teljes fogalomzavarra mutat a névmágia keletkezésének magyarázata: „Ha az alapgondolat idővel ki is esik a tudatból, a szokás tovább él, a nép látja elődeitől, utánozza, folytatja, idővel új magyarázatot ad neki: így keletkeznek a variánsok. Ezt a jelenséget az angol Survival után túlélésnek nevezzük. Németül Elementargedanke, elemi alapgondolat“ (33. l.). Hogy jön össze ez a négy szó? Vagy talán a nagybetűs Survival mögött valami angol tudóst sejt a szerző? Nincs kizárva, mert az angol lexikonról azt hiszi, hogy egy ember írta: „Az angol Taylor 'The Encyclopaedia Britannica' c. művében...“ (35. l.). — Egy további cikkben (46. l.) azt olvassuk, hogy a 'sympathicus'-nak ellentéte az *anthiopathicus*.

Kár, hogy a nagymúltú társaság kitűnő folyóiratában ilyen szépség-hibákat fedezhet föl — épen a „magyaros“ szem.

(Tápé).

Édes Gergely.

LEVELESTÁR

Októberi hangok. Nem kerülte el figyelmünket és nem is lepte meg a Széphalom Rostáját az az emlékkönyv, amit Kék Lajos adott ki a százéves Kisfaludy Társaságról. Megtudjuk ebből a díszes munkából, hogy

1918 novemberében a Társaságnak „tudomásul kellett vennie a megtörtént nagy fölfordulást, az egész élet megdőbbentő változását. Beöthy elnök szózatával fordult a Társaság tagjaihoz és utalt a nagy történelmi átalakulásra, mely az előző napok folyamán Magyarország egész állami helyzetét gyökeresen megváltoztatta. Annak a meggyőződésnek adott kifejezést, hogy ez a nagy történelmi fordulat minden hazafira s így a hazafiakból alakult Társaságra is azt a föladatot rója, hogy a magyar közhatalmat, mely az ország kormányzásának, függetlensége megszilárdításának, belső békéje megóvásának és külső békéje visszaszerzésének nehéz föladatait teljesíti, egységesen, minden telhető módon, híven és a nemzet nagy jövődjébe vetett rendületlen bizalommal támogassa. A Társaság közlekedéssel fogadta az elnöki előterjesztést, hazafias készségét fejezte ki az új független Magyarország ügyének szolgálatára s kijelentette, hogy kötelességének érzi a nemzet egysége és jövője érdekében a kormányt, a nagy történelmi átalakulás válsága idejében, legteljesebb bizalommal támogatni. Egyben fölkérte a két elnököt, hogy ezt az egyhangulag hozott határozatot személyesen nyujtsák át az országos kormánynak. Az elnökök meg is jelentek a Nemzeti Tanács előtt, melynek elnöke Hock János, igen melegen köszönte meg a Társaság szíves üdvözlését. A miniszterelnök is szíves köszönőlevélben vette tudomásul a Társaság állásfoglalását“. Nem folytatjuk tovább az értékes kortörténeti dokumentum idézését, bár a továbbiakban is akad sok érdekes anyag, — és nem is füzünk kommentárt Kék y vallomásaihoz.

CSODABOGÁR

A Nemzeti Szocialista Magyar Munkáspárt a horogkereszt jelében Kiáltványt bocsátott ki, amelyben a mozgalom programját is közli. Az ötödik pont így szól:

Követeljük, hogy állampolgár csak *néptárs* lehessen. Néptárs pedig csak *árja* származású egyén, tekintet nélkül vallására.

A *néptárs* nyilván szó szerinti fordítása a *Volksgenosse* német szónak. Ez még nem volna baj, bár a magyarság nem szorul rá, hogy nemzeti mozgalmait a németektől kopirozza. Nagyobb baj lesz azonban az *árja* szó miatt, amelyért nemcsak a röpirat kiadója, — Böszörmény Zoltán — hanem maga a párt is felelős. Ha elfogadjuk a program ötödik pontját, akkor az ország mindenféle lakosa állampolgárságot kaphat, csak a magyarok és a zsidófajuk nem, Tót, oláh, rác, horvát, vend, rutén, örmény, cigány: valamennyi nem-magyar nemzetség lehet magyar állampolgár, csak a finnugor-török eredetű magyarság nem. Mert — mi tagadás — a tudomány mai állása szerint nem árják a magyarok. Ellenben állampolgárságot kaphat, sőt párttag lehet az a sváb honpolgár, aki például öszövetségi hitre tér át, vagyis zsidó lesz. Miért? „Mert árja származású egyén, tekintet nélkül a vallására“. Ezek után valószínűleg Böszörmény Zoltánt is sürgősen ki kell zárni a pártból.